

Hoofdredacteur ESB
s.phlippen@sdu.nl

Glijdende schaal

Het pamflet van Dobelli (2011) waarin gepleit wordt voor een nieuwsdieet, gaat als een lopend vuurtje rond. Nieuws, zo stelt hij, doet constant een beroep op het brein op een manier die wij niet kunnen negeren. Hierdoor raken wij afgeleid van ons eigen padafhankelijke denkproces en komen wij niet toe aan het ontwikkelen van specifieke en schaarse kennis. Nieuws bestaat uit hapklare brokjes generieke informatie die makkelijk te volgen is en ons kortstondig het gevoel geeft dat we alles weten. Volgens Dobelli richt de mens zijn aandacht automatisch op meer oppervlakkige informatie die als urgent gepresenteerd wordt (nieuws). Door zichzelf restricties in informatiebeschikbaarheid op te leggen – ofwel door de krant op te zeggen en geen journaal meer te kijken – kan men tegenwicht bieden aan de natuurlijke neiging om af te glijden naar oppervlakkige informatieconsumptie. De gewonnen tijd kan worden besteed aan verdieping van de eigen kennis waardoor een werkelijk begrip kan ontstaan van een paar dingen om ons heen. Het interessante aan deze gedachte van Dobelli is dat zij toepasbaar is op vele niveaus. Neem bijvoorbeeld de Nederlandse kenniseconomie en het nieuwe bedrijfslevenbeleid van het Ministerie van EL&I. Zoals het kennisniveau van het individu afglijdt van specifieke naar meer generieke informatie door het voortdurende beroep dat nieuws op het brein doet, zo zou ook de knowhow van bedrijven door het uitbreiden naar nieuwe markten onderhevig kunnen zijn aan verlies van specifieke kennis.

Het uitbreiden naar nieuwe markten is een van de belangrijkste peilers van bedrijfslevenbeleid. Naast geografische markten gaat het vooral om nieuwe toepassingsgebieden. De toepassing van kernvaardigheden binnen een sector in een andere sector wordt belangrijk gevonden omdat innovatie vaak uit nieuwe combinaties bestaat die op het snijvlak

tussen sectoren liggen. Het probleem hierbij is dat het vaak gaat om specifieke vaardigheden die door hun nieuwe toepassing meer generiek worden. Neffke en Svensson Henning (2010) laten zien hoe economische activiteiten zich ontwikkelen doordat werknemers hun vaardigheden in nieuwe sectoren toepassen. Als gevolg hiervan breiden economische activiteiten uit richting sectoren waar werknemers hun bestaande vaardigheden kunnen toepassen. Hun empirische analyse laat zien dat uitbreiding van economische activiteiten de richting heeft van specifieke naar meer generieke toepassingen. Bedrijven die gespecialiseerd zijn in medische toepassingen kunnen bijvoorbeeld wel diversifiëren naar de productie van medicinale zeep, maar een zeepfabrikant kan dit niet, omdat de laatste zijn voornamelijk generieke kennis niet kan “opschalen” naar meer specifieke vaardigheden (Neffke en Svensson Henning, 2011).

Als uitbreiding naar nieuwe markten eenrichtingsverkeer is in termen van afnemende specificiteit van kennis, dan kan hier sprake zijn van een kennisverlies als negatieve externaliteit. Een vorm van marktfalen waar overheidsinterventie geoorloofd is. Maar het nieuwe bedrijfslevenbeleid richt zijn pijlen vooral op valorisatie. Gegeven de Nederlandse kennisparadox, van veel fundamenteel onderzoek maar weinig nieuwe producten, is dit vast een goed idee. Maar valorisatie blijft alleen mogelijk als onderdeel van een cyclisch proces dat begint bij kennisopbouw door specialisatie. Dat proces bestaat uit hypothetiseren, ontleden, classificeren en verder subhypothetiseren (Simon, 1977). Naarmate onderzoekshypothesen specifiekere worden, worden antwoorden steeds fundamenteeler en algemener geldend. Fundamentele kennis valoriseert in de toepassing in nieuwe gebieden. Als Dobelli's gedachtegang toepasbaar is op de schaal van de Nederlandse kenniseconomie dan is er sprake van een natuurlijke neiging om specificiteit van informatie en daarmee waardevolle kennis te verliezen. Om te voorkomen dat het cyclische proces van kennisopbouw en valorisatie in een neerwaartse spiraal terechtkomt, zou het de moeite waard zijn dit verschijnsel te onderzoeken.

LITERATUUR

- Dobelli (2011) *Avoid news: toward a healthy news diet*. Pamflet op www.dobelli.com.
Neffke, F. en M. Svensson Henning (2009) Skill-relatedness and firm diversification. *Papers on Economics and Evolution*, 09(06).
Simon, H. (1977) *Models of Discovery: and other topics in the methods of science*. Dordrecht: Reidel.